دەروونزانی پەروەردەیی

علم النفس التربوي

Educational Psychology

کۆلیژی پەروەردە

ئامادە کردنی

پ . ی . د. دیار جەباری

diyar.sadeq@su.edu.krd

مێژووی سەرهەڵدانی دەروونزانی - دەروونزانی پەروەردەیی

- سەرەتایەکی خوراڤی : مرۆڤی سەرەتایی
- چینیەکان : هەڵسەنگاندنی سەرکرد (زارەکی - نووسراو) ...
- یۆنانی کۆن : ئەفلاتۆن - کۆماری نمونەی - (پرۆسەی یۆجینا) ... پۆلێن کردنی مرۆڤ (گەمژە - ئاسایی) ...پێوانی کۆمەڵگا ..
- سوقرات : دیالیکتی گالتەجاڕی .. پێوانەی ئاست و مانای قسەی بەرامبەر .
- عەرەبی کۆن : هەڵسەنگاندنی شیعر - شاعیر .. قوتابخانەی عوکاز ..
- عەرەبی ئیسلام : هەڵسەنگاندنی دەنگ (بیلال)
- خلیفەکان .. (موقتدری یەکەم) تاقیکردنەوەی - حکیم و لوقمان ..
  (مأموون).. ... یەکەمین هەڵسەنگاندنی (دەرمانەخانەیی) ..

diyar.sadeq@su.edu.krd

- لەسەدەی 19 :
- بەزانست بوونی دەروونزانی (جیا بوونەوە لە فەلسەفە).
- (ولیام ڤۆنت 1879) لە شاری (لایبزگ)ی ئەڵمانی بۆ یەکەم جار تاقیگەیەکی دەروونزانی ... لەو کاتەوە (زانستێکی سەربەخۆ) یە ..
- توێژینەوەی دیاردەی دەروونی...بەتایبەتی (هۆش (وعي))...
- سەردەمی ئیستعمار:
- داگیرکار پێشوەخت پێوانەی دەروونی بۆ تاکەکانی کۆمەڵگاکە ئەکات.
- بریتانیا :یەکەم هەڵسەنگاندن بۆ نەتەوە ژێر دەستەکان (هیندستان) .
- 1904 تاقیکردنەوەی زیرەکی زارەکی (بینیە) دواتر ستانفۆرد– بینیە
- شەرەکانی جیهانی یەکەم ودووەم : اختبار روح المعنوية – القيادة –ئەلمانیا اختبار ئەلفا وبیتای سوپای ئەمریکی

diyar.sadeq@su.edu.krd

- ناوەراستی سەدەی 20 :
- ئیدوارد سۆرندایك E. L. Thorndike
- ولیام جەیمیس William James
- جۆن دیۆی John Dewey

- بەهەوڵ کۆششی تایبەتی 3 بیرمەند وزانا :
- دارڕشتن و دامەزراندنی سەرەتایی بنەماکانی دەروونزانی پەروەردەیی
- تێکەڵ بوونی (دەروونزانی – پەروەردە) ...دەرونزانی پەروەردە

diyar.sadeq@su.edu.krd

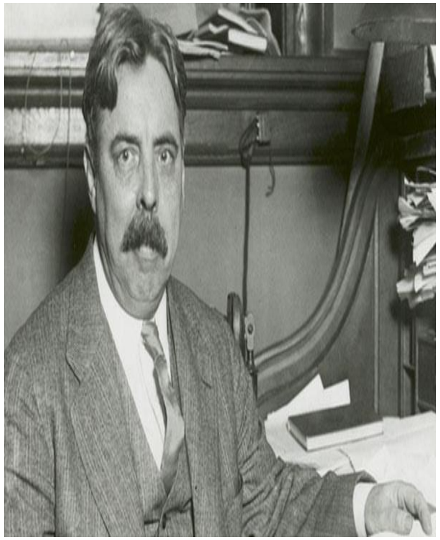

مێژووی سەرهەڵدانی دەروونزانی و دەروونزانی پەروەردەیی

- ئیدوارد سۆرندایك E. L. Thorndike 1874 – 1949
- لەگەل (واتسۆن 1891) ....قوتابخانەی رەوشتایەتی ..
- مرۆڤـ ... چارەنوسی کۆنترول کراوە (بێ دەسەلاٚت و ئیرادە یە) ...
- رەفتار = وورووژێنەر ← وەلاٚم دانەوە
- ئەرکی دەروونزانی :

((لێکۆڵینەوەی رەفتاری دیارو ئاشکرای مرۆڤە...))

- هەر شتێك نەبینرا و هەستی پێ نەکرا و پێوانەی نەکرا ...دەرونزانی نییە..
- سەرتاکانی (پێوانە و هەڵسەنگاندن) ی زانستی ...
- ئەزموونگەری (دەروونزانی) دەخاتە سەر رێچکەی زانستی ..

diyar.sadeq@su.edu.krd

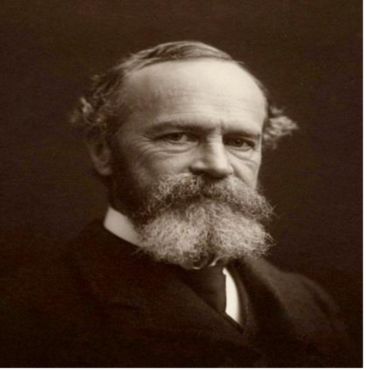

- ولیام جەیمیس William James - (1842 – 1910)
- گواستنەوەی دەروونزانی بۆ ئەمریکا
- کتابی (بنەماکانی دەروونزانی – 1890)
- پێشکەش کردنی چەند وانەیەك بەناوی (قسەکردن بۆ فێرکار – مامۆستا)
- باسکردنی دەروونزانی لە فێرکردنی منداڵ
- پێچەوانەی (سۆرندایك) ئەزموونگەری ناتوانیت فێرکردنی منداڵ بەرز بکاتەوە !
- گرنگی بە (تێبینی ڕاستەوخۆ) ..
- ووتەکەی (باشترە وایە دەستپێك و سەرەتایی وانە بە بابەتێك لەدەرەوەی زانیاری منداڵ بێت ...بۆ فراوانبوونی ئیدراك ی منداڵان)
- توێژینەوەی عەقڵ مرۆڤـ بە (الاستبطان :دەربرینی ناخ ودەروون)
- واتا : تاك خۆی باسی جیهانی ناوەوەو پرۆسە عەقڵییەکانی دەکات...
- لە ڕێگەی (هەسـتو سۆزو ویژدان) لێکۆڵینەوەی پرۆسە عەقڵییەکانی تاك ...دەکرێ ..

diyar.sadeq@su.edu.krd

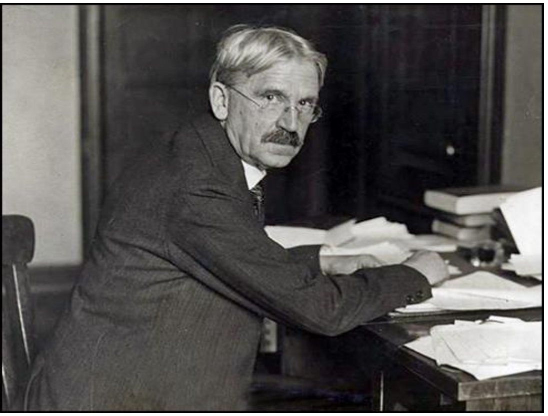

- **جۆن دێوی John Dewey- (1859 – 1952)**
- **1894یەکەم تاقیگەی دەروونزانی پەروەردەیی لە زانکۆی شیکاگۆ (ئەمریکا)**
- **بۆچونەکانی :**
- **منداڵ چالاك و بزۆز (بە جوڵە) بێت لە پۆل ..باشترە.. پێچەوانەی بۆچوونی کۆن ..دەبێت منداڵ بێ دەنگ و هێمن دانیبیشێت ! ! !**
- **دەبێت فێرخواز (منداڵ) سەنتەری پرۆسەی پەروەردە بێت ..گونجانی منداڵ لەگەل ژینگەی فێربوون گرنگە .. فێربوون و پەروەردە لە قوتابخانە نیە..بەڵکو فێری بیرکردنەوە و چارەسەری کیشەکانی خۆی بکری..تەنانەت لە ژیانی دەرەوەی قوتابخانەش ...**
- **هەموو منداڵێك (بێ جیاوازی – رەنگ و ئایین و نەتەوە و زمان) دەبێت بخوێنێت واتا جۆن دیۆی چەمکی (یەکسانی – دیموکراسی) لە پەروەردە داهێنا .. کە پێشووتر قوتابە تەنها منداڵە دۆڵەمەند وخانەدانەکان بوو**

diyar.sadeq@su.edu.krd